מזבח העולה וגו' מזבח בפתח אהל מועד ולא כיור בפתח אהל מועד, היכן היה נותנו *בין האולם ולמזבח משך קימעא כלפי הדרום מאי קסבר אי קסבר בוליה מזבח בדרום קאי נוקמיה מכותל היכל ולדרום בין אולם למזבח, ואי נמי קסבר *קדושת היכל ואולם חדא היא נוקמיה מכותל אולם ולדרום בין אולם למזבח ואי נמי קסבר חציו בצפון וחציו בדרום נוקמיה מכותל היכל ולדרום בין אולם ולמזבח ואי נמי קסבר קדושת האולם והיכל חדא היא נוקמיה מכותל אולם ולדרום בין אולם ולמזבח אלא לאו משום דקסבר בוליה מזבח בצפון זכי נמי מוקמת לה מכותל היכל ולצפון ה"ל בין אולם ולמזבח, ונוקמה מכותל אולם ולצפון ובין אולם ולמזבח? אמר קרא "צפונה"-שיהא בצפון מכלים, מאן תנא דפליג עליה דר' יוסי הגלילי? ר"א בן יעקב היא דתניא ר"א בן יעקב אומר "צפונה" שיהא צפון פני מכלים ואפילו מן המזבח אמר רב המזבח שנפנם כל הקדשים שנשחטו שם פסולין *וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וכי עליו אתה זובח אלא זובח שלם ולא כשהוא חסר, אמר היינו קרא דאישתמיט ליה לרב ורבי יוחנן אמר אחר זה ואחר זה פסולין, במאי פליגי *רב סבר בעלי חיים אינן נדחים ור' יוחנן סבר *בעלי חיים נידחין, מתיבי כל הקדשים שנכנס לצאת שלא נבנה המזבח ואח"כ נבנה המזבח, פסולין, נבנה דחויין מעיקרא נינהו! אלא אמר שלא נדחס המזבח נדחס הא איזקון לדו אלא אמר שלא נפנם המזבח ואחר כך נפנם המזבח פסולין ולא תרוצי קא מתרצת פעמא שנשחטו, והאמר רב גידל אמר רב מזבח שנעקר מקטרין קטרת במקומו, כדאמר רבא *מודה היה ר' יהודה בדמים הכא אנמי מודה רב בדמים מאי ר' יהודה דתניא ביום ההוא קידש המלך אתוך החצר וגו' כי מזבח (*שעשה משה) המזבח הכיל דברי כתבן דברי רבי יהודה, א"ל רבי יוסי מאן תנא דפליג כו'. ואומר כוליה בדרום קאי: בדר"ת גרסינן פנוי מכלים: *שנשחטו שם. בעזרה: כשהוא שלם. והאי "עליו" בגינו ובשבילו קאמר: מקדש זה ומקדש זה. בין שנשחטו בשעת כה"ק פנימה בין שנשחטו אחר היקוט פסולין כל הקדשים שהיו קדושין בחוצה שעה לפי שכרתו ונדחו וקסבר בעלי חיים כדחין כשחוטין: עד שלא נבנה. משמע קודם כו' (שלא) בנאתו כבי הגולה: דמאי מעיקרא הן. שכשהוקדשו לא נראו שמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי ותקשה למאן דאמר לא הוי דחוי: נהרס. משמע בימי כו' נכוכד נצר היו: כח) מוקין לה. עד שלא נבנה בית שני ותשיטא דפסולין דגבי מומין קתני כט) להו בבכורות (דף מא.) הזקן והחולה והמזוהם: מובא שנעקר. במזבח פנימי קמיירי וקא סלקא דעתך הוא הדין למיתן קשיא דרב אחדרב דאמר לעיל כל הקדשים שנשחטו שם פסולין: מודה רבי יהודה בדמים. דבטיגן מזבח: דברים כתבן. שקדם לה הרלפה כולה לשם מזבח להקטיר עליה לפי שהיה המזבח קטן מהכיל עולות ושלמים שהקריבו לחטובת המזבח ואמרינן לקמן ג) לרבי יהודה הכי משמע קרא כי מזבח הבנים אשר תחת מזבח הגחושת קטן היה: אמר לו רבי יוסי ושלא כבר נאמר. במזבח לא) שנעשה משה במדבר שהיה בעוב וגבעון אלא

מזבח העולה שם פתח אהל מועד ואין כיור מפסיק בינו לבין מזבח מאי המקרא? הללו שנאמר ליתן כל מה שיטול לקרבו בתוך שכן מזבח לאהל מועד וכלבד שלא יהא מפסיק בין מזבח ופתח: סיכן סיס נתון, משכן קימעא. מזוזת המזבח ולדרום נמצא שליט כעבד המזבח כלל אלא בין אהל מועד ומזבח: ה"ג בת"כ וכמס' מדות ומדמלריך ליה רבי יוסי הגלילי למשכו מכעבד המזבח ולדרום (ג) והוא ליט לריך להרמיקו אלא מבין המזבח ופתח פשוט מיניה דבוליה מזבח בצפון קאי ולפיכך על כרחו הוא מושכו מכעבד המזבח טוט אלא נתנו כלל כעבד המזבח ר"א שלא יפסיק ביט ולפתח כדמפרש ואזיל: דמאי קסבר. שלא קיים את המקרא שכתב "בין אהל מועד ובין המזבח" והוא מושכו קימעא: לי בוליה בדרום. הרבה מן המזבח יש בדרום כעבד יש: היכל שלא כעבד הפתח והיה ט לתתו שם: נוקמיה מכותל היכל ולדרום. כלומר משמתחיל כותל פתח ההיכל ליסתם לדרום הרייט בין פתח האולם ולמזבח וכעבד יש: ההיכל שפתח האולם עודף על של היכל ה' אמות ב) לדרום: ור"ש סבר קדושת אולם והיכל חדא היא. ופתח אולם כפתח היכל והולך למושכו אף מכעבד פתחו של אולם: נוקמיה מכותל אולם ולדרום. דה"ל לאכתי כבין האולם ולמזבח דכיון דכותל אולם ככותל היכל קרי ביה בין אהל מועד ולמזבח ומיקיימי קרא ספר: ואי נמי קסבר חציו בצפון כו'. יש לו ע"ז אמה בדרום לא מהן ה' אמות של פתח עדיין יש לו מקום י"ל אמה לתתו שם מכותל מזוזת היכל כא) לדרום: ור"ש סבר קדושת אולם והיכל חדא היא. והולך למושכו אף מכעבד פתח אולם נוקמיה ממקום סתימת פתח אולם ולדרום כב) בבין האולם ולמזבח דעדיין יש שם מקום ו' אמות: אלא לאו משום דקסבר בוליה מזבח בצפון. מעיקרא נינהו (לוה) ולפי הפתח ואם היה עתה כעבד המזבח כלל כעבד מלא מפסיק בין מזבח כג) לפתח: ונוקמיה בין המזבח ולהיכל בצפון. *בסתימת כותל ההיכל כד) במזוזת לפונית ולצפון: קסבר קדושת היכל כו'. ואינו רשאי להפסיק בין פתח אולם ולמזבח וכי מוקמת ליה מכותל היכל ולצפון ה"ל מפסיק בין אולם ומזבח: שיהא פנוי מכלים. גרס הכא וכיור כלי הוא: (ג) לפונה. מדהוה ליה למיכתב "על ירך המזבח לפון" וכתיב "לפונה" לדרשא אחת: מאן תנא דפליג כו'. ואומר כוליה בדרום קאי: בדר"ת גרסינן פנוי מכלים: *שנשחטו שם. בעזרה: כשהוא שלם. והאי "עליו" בגינו ובשבילו קאמר: מקדש זה ומקדש זה. בין שנשחטו בשעת כה"ק פנימה בין שנשחטו אחר היקוט פסולין כל הקדשים שהיו קדושין בחוצה שעה לפי שכרתו ונדחו וקסבר בעלי חיים כדחין כשחוטין: עד שלא נבנה. משמע קודם כו' (שלא) בנאתו כבי הגולה: דמאי מעיקרא הן. שכשהוקדשו לא נראו שמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי ותקשה למאן דאמר לא הוי דחוי: נהרס. משמע בימי כז) נבוכד נצר היו: כח) מוקין לה. עד שלא נבנה בית שני ותשיטא דפסולין דגבי מומין קתני כט) להו בבכורות (דף מא.) הזקן והחולה והמזוהם: מובא שנעקר. במזבח פנימי קמיירי וקא סלקא דעתך הוא הדין למיתן קשיא דרב אחדרב דאמר לעיל כל הקדשים שנשחטו שם פסולין: מודה רבי יהודה בדמים. דבטיגן מזבח: דברים כתבן. שקדם לה הרלפה כולה לשם מזבח להקטיר עליה לפי שהיה המזבח קטן מהכיל עולות ושלמים שהקריבו לחטובת המזבח ואמרינן לקמן ג) לרבי יהודה הכי משמע קרא כי מזבח הבנים אשר תחת מזבח הגחושת קטן היה: אמר לו רבי יוסי ושלא כבר נאמר. במזבח לא) שנעשה משה במדבר שהיה בעוב וגבעון

אינו כן: ז) וכצפון כבין אולם: ז) צפונה שיהא פנוי מכלים. וא"ת לפה לי להזכיר הבריתא ואת מזבח העולה שם פתח אהל מועד ליפר דאין כיור פתח אהל מועד לצפון ותיאל דבעינן צפון דכוליה מזבח בצפון קאי ובעינן צפון פנוי מכלים וליכא ול"ל דאי לאו דמפסיק הוה מעמידו שפיר בין ההיכל ובין המזבח תוך חלל פתח האולם ולא מקרי צפון דקאמר לעיל דאפילו בית החליפות לא מקרי צפון ולכן מייתי מקרא דאת מזבח העולה כו' דמשמע דבעינן שלא יהא כיור מפסיק בין מזבח לפתח אהל מועד. מהר"ם: ח) ר"א בן יעקב אומר צפונה כו'. תימה דבמס' מדות תנן הכיור היה בין האולם ולמזבח משוך כלפי דרום ואמרינן ביומא מאן תנא מדות דאמר"י דתנאי הא דמדות כותיה דהא לכאורה סבר ההיא דמדות דמזבח בצפון קאי כדרישקין בהך דר"י הגלילי ור"ל דההיא דמדות ר"ל משוך מן הדרום ה' אמות ממזבח בכותל ההיכל ולדרום וקסבר כוליה מזבח בדרום קאי אבל הכא דקתני משוך קימעא ליכא לפרושי הכי בשמיך מכנגד הפתח דוקא קאמר ולעולם הני בין המזבח לכותל ההיכל דא"כ אמאי נקט קימעא אפילו מובא נמי יכול למשכו מכנגד הפתח דאכתי נשאר הרבה מן המזבח לקיומי ונתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח אלא ודאי משוך קימעא דקאמר משוך כ) מכנגד הפתח קאמר ולכך דוקא קימעא לפי שצריך לקרבו כל מה שנוכל נגר אויר שבין המזבח להיכל ולאולם כדי לקיים מן הכותל כל כך ס"ם לא סני בקימעא דכיון דאפתח קאי צריך שיהא משוך מתחילת המזבח ה' אמות כשיעור הפתח: ט) מקרא היה בידינו: י) אלא עליו כשהוא: יא) המזבח ואח"כ נהרס המזבח פסולים נהרס (נ"א היכא אסקא להו אלא עד שלא נהרס המזבח ונבנה): יב) המזבח ונפנם ואחר כך נתקן תיבת נפנם נמחק: יג) מתרצת תני נמי שנשחטו ותיבת אימא נמחק: יד) רבא מורי רבי יהודה בדמים הכי מורי רב: טו) המלך את תוך החצר וגו' כי מזבח הבנים אשר לפני ה' קמן מהכיל: יז) שם פתח משכן אהל: יז) כנגד כותל ההיכל: יט) וכנגד כותל ההיכל: כ) אמות לכל צד הס"ד: כא) ולדרום בין: כב) מזבח ולפתח הס"ד: כד) ההיכל אמותות צפונית: כה) בשעת פניטתו: כו) קודם שבנודו בני תיבת שלא נמחק: כז) נבוכדנצר תיבת אחת: כח) הא אוקין להו עד שנבנה בית שני: כט) לקמן דף מא.: ל) לקמן דף מ"ר: לא) במזבח הנחשת עשה משה במדבר שהיה בבמה (נ"א בגוב וגבעון) לב) משם כלי היה (תיבות אינו פנוי נמחק) (מאמרי) לקמן דנין כלי כו' מבנין הכא פנוים משאר כלים: לג) משמע. ס"א דוקא עליו: לד) המזבח וכי אצל המזבח אוכלים כלומר דוקא ולא במקום אחר [אלא כו'] ותיבות משמע שמצוה נמחק: לה) מתיבת אלא עד תיבת וא"ת אכתי מוקמ בחצאי לבנה: לו) ולכך יהא נראה כשהמזבח יהא בנוי ומתוקן ולכך משמע: לז) מידי (דלא) דהוי אבתותר זמן בין בנוטר בין בבעלים רבי מצו חזו הדרי כשרין כגון: לח) בית המקדש הוי כמתוקר: לט) הואיל והוא הראוי ות"ב ומקצתו נמחק:

מ) נראה דל"ל משום דאם יעמוד סכיור בין המזבח כנגד פתח אהל מועד ע"כ צריך להעמידו בצפון העזרה דהא כוליה מזבח וכו' נ) נראה דל"ל משוך יהכנגד המזבח קאמר.

עין משפט נר מצוה

ג' רש"ק. וג' ר"ל ליס פנוי סיס ומקדש כלי כדומריק

ולא ממזבח קאמר ל"ק

ד א מיי' פ"ל מהלכות בית הבחירה הל"ו:

ה ב מיי' פ"ל מהלכות פסה"מ הלכה כב:

ו ג מיי' שם הלכה כג ופפ"ו מהל' מעה"ק הלכה ד:

ז ד מיי' פ"ג מהלכות פסה"מ הלכה כד:

ח ה מיי' פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הל' ב:

מבנה כללי

"מזבח העולה שם פתח אהל מועד ואין כיור בין המזבח לבין אהל מועד"

מ"ר רב ור' יוחנן בדינין קיימי תרוייהו בדרך הנהגה ה"מזבח"

נוסח אחרון

רב - אינו פסול אלא אלו נטחלו באותה שעה

ר' יוחנן - אף אלו שעה נטחלו אלא אחר תיקונין נפסלו מעוה דנראו ונדחו

[לקמן עב: יומא סד. פסחים עב: נת. קדושין ז:]

מבנה

△ נסיונות דבריו ונתין המתוקן

דאמרינן אחידנא דחוי כו' ל"ק

שיטה מקובצת

ל) כוליה מזבח בדרום קאי. ה"ה דהוי מצי למבני א' בדרום קאי מאי משוך קימעא הא צריך למשוך כל הדרום ולכל הפחות ה' אמות בנגד הפתח דהא בעינן ולא כיור בפתח אהל מועד: כ) ולדרום כבין אולם: ג) למזבח ואי נמי קסבר קדושת היכל ואולם: ד) ולדרום כבין: ס) בצפון קאי ונוקמיה מכותל היכל ולצפון "קסבר קדושת היכל ואולם חדא היא ואי נמי • ס"א כי נמי מוקמת לה מכותל היכל ולדרום הוי ליה בין האולם ולמזבח ונוקמיה מכותל היכל ולצפון בין אהל מועד ולמזבח ואי נמי קסבר קדושת היכל ואולם חדא היא נוקמיה מכותל אולם ולצפון בין אולם ולמזבח אמר קרא כו' אבל גירסת רש"י

נוסח אחר

מאי תנאים ר' יהודה ור' יוסי אם היה בנין (בימי טוהר) לקדש את ולבית הדגלה בקדושת מצבה

מצוה פ"ג מ"ו

[נעיל יד. וס"ל]

תוספות הב"ח

(ל) נמ' מוכחת סיכל ולדרום דסייט בין: (ב) רש"י ד"ס ס"ג וכו' ולדרום וסל ליט לריך: (ג) ר"ח לפונה ל"ל קודם ד"ס שיהא פנוי:

ג"ל ונוקמיה בין היכל ולצפון קסבר קדושת היכל ואולם חדא כי נמי כו'

[יומא נ.]

[ע"ז נב:]

גליון הש"ס

גמ' רב כהנא דמסכתים. עיין ניסיון דף סד ע"ב תוס' ד"ה ר"ל:

[נעיל יב. פסחים נת. יומא סד. קדושין ז: כריתות כז. כח. תמורה כו: לקמן עב:]

* אחרי הסוגריים אוסיף לשון התוקן

[ע' תוס' מגמות עב: ד"ס כל שכיולו]

מפתימת ל"ק

[לקמן ס.]

עי' רש"ק שכתב שר"ש שנשחטו כו' עד מלא קאמר הדא ובעל פנים מפתיחת הסיג עליו והוכיח כן מתוך סוגית גירסת הס"ם הכא

ל"ל הנרשת אשר לפני ה'

מכלים: *שנשחטו שם. בעזרה: כשהוא שלם. והאי "עליו" בגינו ובשבילו קאמר: מקדש זה ומקדש זה. בין שנשחטו בשעת כה"ק פנימה בין שנשחטו אחר היקוט פסולין כל הקדשים שהיו קדושין בחוצה שעה לפי שכרתו ונדחו וקסבר בעלי חיים כדחין כשחוטין: עד שלא נבנה. משמע קודם כו' (שלא) בנאתו כבי הגולה: דמאי מעיקרא הן. שכשהוקדשו לא נראו שמע מינה דחוי מעיקרו הוי דחוי ותקשה למאן דאמר לא הוי דחוי: נהרס. משמע בימי כז) נבוכד נצר היו: כח) מוקין לה. עד שלא נבנה בית שני ותשיטא דפסולין דגבי מומין קתני כט) להו בבכורות (דף מא.) הזקן והחולה והמזוהם: מובא שנעקר. במזבח פנימי קמיירי וקא סלקא דעתך הוא הדין למיתן קשיא דרב אחדרב דאמר לעיל כל הקדשים שנשחטו שם פסולין: מודה רבי יהודה בדמים. דבטיגן מזבח: דברים כתבן. שקדם לה הרלפה כולה לשם מזבח להקטיר עליה לפי שהיה המזבח קטן מהכיל עולות ושלמים שהקריבו לחטובת המזבח ואמרינן לקמן ג) לרבי יהודה הכי משמע קרא כי מזבח הבנים אשר תחת מזבח הגחושת קטן היה: אמר לו רבי יוסי ושלא כבר נאמר. במזבח לא) שנעשה משה במדבר שהיה בעוב וגבעון אלא

*) כמאן קודם ל"ק

ההיכל